

รายงานการศึกษา

แนวทางการยกระดับคุณภาพ
การผลิตและพัฒนาคู่มือ
ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	(ก)
บทสรุปผู้บริหาร.....	(ค)
สารบัญ.....	(ต)
สารบัญตาราง.....	(ท)
สารบัญภาพ.....	(ธ)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน.....	3
ขอบเขตการดำเนินงาน.....	4
กรอบแนวทางการดำเนินงาน.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
นิยามศัพท์.....	12
บทที่ 2 เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	14
พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562.....	14
มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ.....	19
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูปฐมวัย.....	27
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูปฐมวัย.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูปฐมวัย.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูปฐมวัย.....	64
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	74
กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน.....	74
ขอบเขตการดำเนินงาน.....	74
วิธีการดำเนินงาน.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ระยะเวลาดำเนินการ แผนการดำเนินงาน.....	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย : สภาพการผลิตครูปฐมวัยในสถาบันอุดมศึกษาของไทย	81
(Pre-Service Training)	
สภาพการผลิตครูปฐมวัยในปัจจุบัน.....	81
ด้านที่ 1 หลักสูตรการผลิตครูปฐมวัย.....	84
ด้านที่ 2 การบริหารจัดการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.....	93
ด้านที่ 3 ข้อมูลสถาบันการผลิตครู.....	100
ด้านที่ 4 ข้อมูลอาจารย์ผู้สอน.....	104
ด้านที่ 5 ข้อมูลนักศึกษา.....	107
ด้านที่ 6 สภาพปัญหาการผลิตครูปฐมวัย.....	119
ด้านที่ 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตครูปฐมวัย.....	135
ด้านที่ 8 แนวทางสู่ความสำเร็จ.....	136
บทที่ 5 ผลการวิจัย : สภาพการพัฒนาครูปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	139
(In-Service Training)	
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	141
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนา	
เด็กปฐมวัยแห่งชาติ	
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหาร.....	157
และการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัย	
จำแนกตามสังกัด	
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูปฐมวัย...	164
ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (In-Service Training)	
บทที่ 6 แนวทางการยกระดับการผลิตและพัฒนาครูปฐมวัยและข้อเสนอเชิงนโยบาย	171
การผลิตและพัฒนาครูปฐมวัยในสถาบันอุดมศึกษาของไทย	
ตอนที่ 1 แนวทางการยกระดับการผลิตและพัฒนาครูปฐมวัย.....	171
ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยให้สามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐาน	
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ	
ตอนที่ 2 ข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตและพัฒนาครูปฐมวัย.....	180
ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย	
บรรณานุกรม	185
ภาคผนวก	197

สารบัญญัตินำ

ตาราง		หน้า
2.1	แสดงจำนวนของสถาบันการผลิตครูปฐมวัย.....	28
2.2	การเปรียบเทียบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ..... สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (มคอ.1 สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์) หลักสูตร 5 ปี และ 4 ปี	30
2.3	การสังเคราะห์ลักษณะของการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่.....	47
2.4	การสังเคราะห์การพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของครูปฐมวัย.....	49
2.5	การสังเคราะห์การพัฒนาศักยภาพด้านวิชาชีพของครูปฐมวัย.....	51
2.6	การสังเคราะห์การยกระดับบทบาทของครูปฐมวัย.....	52
2.7	การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย.....	54
2.8	การสังเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูปฐมวัย.....	56

สารบัญรูปภาพ

ภาพ	หน้า
4.1 จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยในแต่ละหมวดวิชาของหลักสูตรปฐมวัย 4 ปี.....	85
4.2 ข้อมูลสถาบันผลิตครู.....	100
4.3 ร้อยละการมีงานทำของนักศึกษาครูปฐมวัย.....	101
4.4 ข้อมูลอาจารย์ผู้สอนสาขาปฐมวัย.....	104
4.5 ข้อมูลภาระงานของอาจารย์ผู้สอนสาขาปฐมวัย.....	105
4.6 ค่าเฉลี่ยจำนวนนักศึกษาสาขาปฐมวัยในแต่ละชั้นปี.....	107
4.7 ปัญหาการผลิตครูปฐมวัยของสถาบันอุดมศึกษา.....	120
4.8 สภาพปัญหาโดยรวมของสถาบันผลิตครูปฐมวัย.....	125
4.9 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตครูปฐมวัย.....	136
5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	141
5.2 สภาพการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	142
5.3 สภาพการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	144
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำแนกตามสังกัด)	
5.4 มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการ (จำแนกตามสังกัด).....	145
5.5 มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	146
และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำแนกตามสังกัด)	
5.6 สภาพการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	148
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำแนกตามภาค)	
5.7 มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการ (จำแนกตามภาค).....	149
5.8 มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	150
และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำแนกตามภาค)	
5.9 สภาพการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	152
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำแนกตามตำแหน่ง)	
5.10 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	154
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำแนกตามวุฒิการศึกษา)	
5.11 สภาพการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	156
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน)	

สารบัญญรูปภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
5.12 โมเดลการวัดการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	158
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ)	
5.13 โมเดลการวัดการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	159
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท)	
5.14 โมเดลการวัดการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	160
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช)	
5.15 โมเดลการวัดการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	161
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร (กทม)	
5.16 โมเดลการวัดการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	162
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนสาธิตและอื่น ๆ	
5.17 โมเดลการวัดการบริหารและการจัดประสบการณ์เรียนรู้.....	163
สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยของสถานรับเลี้ยงเด็ก	